

การบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในศตวรรษที่ 21* ACADEMIC MANAGEMENT TO DEVELOP STUDENTS' CAREER SKILLS IN THE 21ST CENTURY

อภิญา บุญเกียรติ¹ และ พระมหาอุตร อุตฺโตโร (มากดี)²

Apinya Boonyakiat¹ and Phramaha Udom Uttaro (Makdee)²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

¹⁻² Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhonsawan campus, Thailand

Corresponding Author's Email: apinya_bo@hotmail.com

บทคัดย่อ

ความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาของสังคมโลกอย่างรวดเร็ว ทำให้ทุกภูมิภาคของโลกสามารถรับรู้ติดต่อข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วเชื่อมต่อกันอย่างไร้พรมแดน ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างก้าวกระโดดภายใต้การขับเคลื่อนปัจจัยพื้นฐานทางสังคมของประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานที่สำคัญโดยเฉพาะในส่วนของบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีส่วนสำคัญในการวางแผนจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักสูตรพร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่สอดคล้องกับอาชีพในท้องถิ่นและสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน และนำไปสู่การพัฒนาและการสร้างทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับอนาคตแก่ผู้เรียน บทความทางวิชาการนี้ต้องการนำเสนอแนวคิดในการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนากิจการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนตามแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 -2580 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน

คำสำคัญ : การบริหาร, การบริหารวิชาการ, ทักษะอาชีพ, ศตวรรษที่ 21

* Received 15 July 2024; Revised 31 July 2024; Accepted 26 August 2024

Abstract

School administration is the important obligation of school administrators in developing Thai learners to complete with physical, mental and moral qualities, be able to live with others happily, and response to the world requirement. Ethical and cultural life can co-exist with others happily. Buddhism is the religion of wisdom and practice. The Buddhist principle is based on natural laws. The Buddhist principle consists of morality and ethics, focusing on the realization of life and world. 3 qualifications in Buddhist principles that should be integrated in successful administration are: 1) Cakkhuma or shrewd, 2) Vidhuro or capable of administering business and 3) Nissayasampanno or having a good credit rating. Furthermore, the administrators should have the Threefold Training, Sappurisa Dhamma and follow the principles of True doctrine: study of scriptures, the true doctrine of practice, and the true doctrine of penetration. By this way, the administration can be beneficial to individual and educational institution effectively and sustainably.

Keywords : Administration, Academic Administration, Vocational Skills, 21st Century

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษามีความเกี่ยวพันโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรม การเมืองการปกครองและสิ่งแวดล้อมและพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างปัจจัยพื้นฐานทางสังคมของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งพร้อมที่จะขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้มีความเข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งขณะเดียวกันย่อมที่จะต้องมีการพัฒนาในหลากหลายด้านโดยเฉพาะในด้านการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ และสถานศึกษาจะต้อง

พัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถและศักยภาพพร้อมทั้งให้ความสำคัญในการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน นอกจากนี้การส่งเสริมหรือการพัฒนา “ทักษะ” (Skill) หรือความชำนาญในการปฏิบัติมากกว่าเนื้อหาตามตำรา โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (2560) ระบุว่าวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาประการที่ 2 คือ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดีมีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทผู้ดีของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติและเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) และเป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) 5 ประการ ดังนี้ 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง(Access) 2) ผู้เรียนทุกคนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม(Equity) 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality) 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ทั้งนี้ผู้เรียนควรมีทักษะที่ครอบคลุม 3 กลุ่ม ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน คือ ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ทักษะเพื่อการทำงาน คือ ทักษะพื้นฐานในการทำงานของทุกอาชีพ ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีมและการสื่อสาร และทักษะเฉพาะอาชีพ ทักษะเบื้องต้นของอาชีพที่สนใจ สอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับทุกประเภทให้ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นคนดีมีวินัย มีความรักในสถาบันหลักของชาติยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมืองและสอดคล้องกับความต้องการในทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ ตามที่ (วัชรสินธุ์ เฟ็งบุบผา, 2564) กล่าวว่า ทักษะตามมุมมองผู้ประกอบการทักษะแรกที่นักเรียนมีความต้องการจำเป็น คือ ประสบการณ์ในอาชีพ ทักษะการคิดนวัตกรรม ทักษะการคล่องตัว ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการบริหารงาน ซึ่งทั้ง 5

ทักษะเหล่านี้จะต้องมีการปรับปรุงเร่งด่วนในการส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการในตลาดงาน

ฉะนั้นการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพให้ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาจึงทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพงานอาชีพต่างๆ พร้อมมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง สำรวจความใจความถนัดและมองเห็นการทำงานของตนเองในอนาคตเพื่อวางแผนในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีคุณภาพขณะที่สถานศึกษาได้ร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อเตรียมคนให้มีทักษะและมีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานด้านทักษะฝีมือทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ด้านลักษณะนิสัยในการทำงานให้สามารถก้าวสู่โลกแห่งการทำงานหรือศึกษาต่ออย่างมีคุณภาพ

ดังนั้นในบทความนี้ผู้เขียนมุ่งศึกษาในงานบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพผู้เรียน ซึ่งส่วนสำคัญอย่างมากในการกำหนดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่ส่งผลต่อการผลักดันและสร้างการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีการปรับตัวและเกิดทักษะที่สำคัญในการประกอบอาชีพ และเพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันอีกทั้งยังเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการบริหารและขับเคลื่อนให้การศึกษาพัฒนาทักษะอาชีพแก่ผู้เรียน ดังต่อไปนี้

การบริหาร (Administration)

การบริหารเป็นขั้นตอนการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยการวางแผน การจัดการองค์กร การสั่งการ และการประสานความร่วมมือผ่านบุคลากรเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายการบริหาร ดังนี้ ดวงนภา เตปะ (2562) กล่าวว่า การบริหารคือกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรโดยอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการใช้บุคคลและทรัพยากรอื่นๆ ทำหน้าที่ในการวางแผนการ จัดองค์การ จัดการทำงาน สั่งการและควบคุมการทำงานให้กิจกรรมขององค์การดำเนินงานไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พระมหาธีรเพชร มาตพงษ์ (2561) ได้อธิบาย การบริหารไว้ว่า การบริหารคือกระบวนการที่ให้สำเร็จวัตถุประสงค์โดยผ่านบุคคลโดยองค์ประกอบของการบริหาร ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดการองค์กร การกำหนดนโยบาย การบริหาร และการควบคุม และยังหมายถึงกระบวนการทำงาน ซึ่งทำกับบุคคลอื่นที่ต้องอาศัย

คนอื่นๆ ซึ่งอาจทำกับบุคคลอื่นหรือผ่านบุคคลอื่น โดยต้องอาศัยศาสตร์และศิลปะในการทำงาน เพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ปันดตา นกแก้ว (2562) และ มูนา จารง (2560) ได้อธิบายการบริหารไว้ว่า การบริหารคือ กระบวนการที่ผู้บริหารและบุคคลในองค์กรทำกิจกรรมร่วมกันมีการวางแผนจัดการองค์กร การควบคุมและจัดคนเข้าทำงาน ผู้บริหารเป็นผู้นำในการบริหารโดยอาศัยปัจจัยด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ บุคคล กระบวนการ และเทคโนโลยีในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปได้ว่าการบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นตั้งแต่สองคน ขึ้นไปเพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยอาศัยความร่วมมือกันของบุคคลภายในองค์กรผ่านการวางแผนดำเนินการและการจัดการจัดองค์กร

การบริหารงานวิชาการ (Academic Administration)

การบริหารงานวิชาการ คือ กระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกอย่างภายในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นหลักในการบริหารวิชาการและบริหารสถานศึกษา อีกทั้งยังเป็นส่วนสำคัญที่คอย ผลักดันให้โรงเรียนจัดการงานทางด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ ซึ่งด้านวิชาการจะมี ประสิทธิภาพหรือไม่ วัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนขณะเดียวกันสถานศึกษาต้อง จัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามหลักสูตรที่กำหนดขึ้น สอดคล้องต่อการพัฒนาต่อความต้องการ ของสังคมและประเทศชาติตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้ กล่าวไว้ว่าการบริหารงานวิชาการนั้น หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิด ในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนตามเป้าหมายของหลักสูตร และมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการบริหารวิชาการนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ ทั้งทางด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ทั้งทางด้าน ของตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการศึกษาและการพัฒนาส่งเสริมประสิทธิภาพของการเรียน การสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์นั่นเอง ขณะเดียวกันภายใต้การบริหารวิชาการนั้น ก็ต้องมี ขอบข่ายเพื่อกำหนดบทบาทและหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการ โดยงานทุกอย่างที่ผู้บริหาร ดำเนินงานการบริหารในสถานศึกษาภายใต้ขอบข่ายของงานวิชาการมีหลายด้าน เช่น การ วางแผนการดำเนินงาน การจัดบริการการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตร การวัดประเมินผล

การแนะแนว การนิเทศ การประกันคุณภาพ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และการให้ชุมชนสังคมมีส่วนร่วมทั้งหมดนี้เพื่อต้องการพัฒนาทักษะของผู้เรียนทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Gorton (1983) กล่าวว่าการบริหารวิชาการหมายถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนาแก่สถานศึกษาและหาแนวทางในการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถเพิ่มเติมขึ้นโดยมีงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามตลอดจน การวัดและประเมินผลการจัดการศึกษา นอกจากนี้ดวงนภา เตปะ (2562) กล่าวว่ากระบวนการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายการวางแผนงานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรและจุดหมายของการศึกษาโดยมีการตรวจสอบประเมินผล การดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดกระบวนการ

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานซึ่งเกี่ยวกับการวางแผนและพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้ดีขึ้นตามการทำงาน ตามขอบข่ายของงานวิชาการในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้แก่ผู้เรียน

ความสำคัญของการบริหารวิชาการ

งานด้านวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญสูงสุด เพราะจุดหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามความต้องการ งานวิชาการจึงเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารวิชาการเป็นอันดับแรก รวมทั้งต้องทุ่มเท ส่งเสริม พัฒนาปรับปรุงการบริหารวิชาการให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการที่ได้ให้ความสำคัญของการบริหารวิชาการไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้อง

กับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา โดยอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

สันติ บุญภิรมย์ (2553) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารการศึกษาเพราะเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความรู้โดยไม่มีเจตนาที่จะโน้มน้าวชักจูงให้ต้องเชื่อ ทั้งนี้เนื่องจากงานวิชาเป็นงานที่จัดให้มีขอบข่ายงานและภารกิจของการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยงานต่าง ๆ จำนวนหลายงานด้วยกัน การดำเนินงานด้านวิชาการจึงต้องปฏิบัติในลักษณะของการบริหารงาน จึงเรียกว่าการบริหารงานวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2556) กล่าวว่า การบริหารวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ มาตรฐานคุณภาพ การศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารวิชาการประสบผลสำเร็จ การบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามี บทบาทสูงสุดต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการบริหารสถานศึกษาให้ได้คุณภาพ การกระจาย อำนาจการบริหารวิชาการ จากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษานั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษาได้ บริหารงานด้านวิชาการโดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น และเพื่อให้ การบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐาน และมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบ ประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และเพื่อให้ สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตาม ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหน้าที่สำคัญที่ บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้น สถานศึกษาทุกประเภทจึงจำเป็นต้องให้ ความสำคัญกับงานวิชาการ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ มีคุณภาพหรือมีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ พึงประสงค์ ทั้งนี้การบริหารงานวิชาการจะบรรลุจุดประสงค์ได้ ผู้บริหารสถานศึกษาและ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะเกี่ยวกับการดำเนินงาน ด้านวิชาการ เป็นผู้นำทางวิชาการทั้งด้านการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้และการ ประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งต้องเข้าใจบริบทของท้องถิ่น เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้ ตอบสนองความต้องการของชุมชนและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันและอนาคตที่ มีความพลิกผัน นอกจากนี้ การบริหารงานวิชาการที่ดียังเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จ

ของโรงเรียน และเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การจัดสรรปริมาณงานและทรัพยากรต่าง ๆ ของโรงเรียน

จากแนวคิดความสำคัญของการบริหารวิชาการสรุปได้ว่า การบริหารวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ขอบข่ายงานที่กว้าง ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ควบคู่ศึกษาและกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ที่อยู่ในองค์กรเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

ทักษะอาชีพ (Career Skills)

ทักษะอาชีพเป็นทักษะที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการประกอบอาชีพของมนุษย์และเป็นส่วนสำคัญที่เสริมสร้างให้บุคคลมีความเข้าใจความต้องการในตนเองมากขึ้น มีการวางแผนและจัดการชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมให้พร้อมสำหรับการประกอบอาชีพหรือวางแผนในการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต การพัฒนาทักษะอาชีพเป็นการจัดการที่ส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจมีความสนใจและความถนัด ที่สอดคล้องกับงานรวมถึงช่วยในเรื่องของการวางแผนสำหรับอาชีพในอนาคต โดย กัญญาณัฐ ปูนา (2562) ได้อธิบายทักษะอาชีพไว้ว่า ทักษะอาชีพประกอบด้วยทักษะด้านความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ทักษะด้านการริเริ่มและการกำกับดูแลตนเองได้ ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะด้านการมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ทักษะด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ จันทรพีญ สุวรรณคร (2558) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการใช้ทักษะอาชีพไว้ว่า การพัฒนาการใช้ทักษะอาชีพสำหรับผู้เรียนในสถานศึกษาควรเริ่มต้นจากการสำรวจความต้องการของผู้เรียน ความสอดคล้องเหมาะสมกับชุมชน บริบทและสภาพแวดล้อมของผู้เรียน จากนั้นจึงทำการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพให้กับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด ความสนใจ แหล่งประกอบการรอบตัวผู้เรียนที่สนับสนุนการฝึกทักษะอาชีพ ทั้งนี้กระบวนการพัฒนาผู้เรียนมีกระบวนการควรจัดให้เป็นระบบและต่อเนื่อง ขณะที่ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) กล่าวว่าทักษะอาชีพ หมายถึง ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดจากการปฏิบัติบ่อยๆ เป็นงานที่พึงประสงค์ต่อสังคมและก่อให้เกิดรายได้เพื่อมาเลี้ยงชีพ นอกจากนี้สรเดช เลิศวัฒนาวณิช (2560) ได้อธิบายไว้ว่า ทักษะอาชีพ

เป็นทักษะพื้นฐานจำเป็นที่ใช้ในการประกอบอาชีพเบื้องต้น โดยประกอบด้วยทักษะต่างๆ ดังนี้

- 1) ทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ (Communication and Human Skills) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันในการทำงาน สร้างสร้างความรักใคร่ ความนับถือความจงรักภักดีและความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ระหว่างกันการประสานงานกับบุคคลอื่นๆ รู้จักบทบาทหน้าที่ในกลุ่มมีทักษะในการฟัง พูด มีภาวะผู้นำและผู้ตามในการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ
- 2) ทักษะกระบวนการทำงาน (Process Skill) เป็นการลงมือทำงานอย่างเป็นระบบทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มโดยการวิเคราะห์งาน เพื่อกำหนดเป้าหมายของงาน จากนั้นร่วมกันวางแผนในการทำงานกลุ่มกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละคน วางแผนวิธีการดำเนินงานระยะเวลางบประมาณเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของ โดยมีขั้นตอน คือ การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนในการทำงาน การดำเนินงาน การประเมินผล
- 3) ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving Skill) เป็นความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบด้วยการสังเกต วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเพื่อหาวิธีการในการแก้ปัญหาและประเมินการดำเนินการแก้ไขปัญหว่าสามารถแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่อย่างไร เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาเดิมอีกครั้งโดยมีขั้นตอน คือ การสังเกต การวิเคราะห์หาวิธีการเลือกวิธีการและประเมิน
- 4) ทักษะแสวงหาความรู้ (Inquiry Skills) เป็นการค้นคว้าหาความรู้เพื่อนำความรู้ที่ได้มาสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยอาจมาจากการคิด การศึกษา การทดลอง หรือจากประสบการณ์ตรงโดยปฏิบัติจากผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญและการนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของงานโดยมีขั้นตอน คือ กำหนดปัญหา การวางแผนในการสืบค้นข้อมูล การดำเนินการ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น การสรุปผลและนำไปใช้ และ
- 5) ทักษะการจัดการ (Management Skill) เป็นการจัดสรรเวลาและงานให้เป็นระบบจัดสรรคนให้เหมาะสมกับงานมีบรรยากาศในการทำงานเพื่อสร้างทีมในการทำงานร่วมกันจนสำเร็จให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระบบ คือ การจัดการระบบงาน (การทำงานเดี่ยว) และการจัดการระบบคน (การทำงานกลุ่ม)

สรุป ทักษะอาชีพเป็นทักษะที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการประกอบอาชีพของมนุษย์ และเป็นส่วนสำคัญที่เสริมสร้างให้บุคคลมีความเข้าใจ ความต้องการในตนเองมากขึ้น มีการวางแผนและจัดการชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมให้พร้อมสำหรับการ

ประกอบอาชีพหรือวางแผนในการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต ในขณะที่เดียวกันการที่จะส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพนั้นก็ยังมีทักษะอื่นๆ เป็นส่วนประกอบร่วมด้วยทั้งทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะแสวงหาความรู้ และทักษะการจัดการ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทักษะอาชีพให้มีความพร้อม กล้าเผชิญ พร้อมรับมือกับปัญหา รู้จักวางแผนและอยู่ร่วมในสังคมที่หลากหลาย พร้อมทั้งมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Learning in 21st Century)

การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 โดย วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา 3 ยุค คือ ยุคเกษตรกรรม ยุคอุตสาหกรรม และยุคความรู้ มีความแตกต่างกันมา การศึกษาไทยต้องก้าวไปสู่เป้าหมายสู่ยุคความรู้ การจัดการศึกษาควรไปในทิศทางของความสุขการทำงานอย่างมีเป้าหมาย เพื่อชีวิตที่ดีลูกศิษย์ในยุคความรู้ กระตุ้นให้ศิษย์เรียนรู้ตลอดชีวิต ครูต้องยึดหลัก สอนน้อย เรียนมาก ด้วยจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้เรียน ครูต้องตอบได้ว่า ศิษย์ได้เรียนอะไร และเพื่อให้ศิษย์ได้อะไร การประสบผลสำเร็จได้ ครูต้องทำอะไร ไม่ทำอะไร การทำหน้าที่ครูจึงไม่ผิดทาง คือ ทำให้ศิษย์เรียนไม่สนุก หรือเรียนแบบขาดทักษะสำคัญ ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) จะเกิดขึ้นได้จาก ครูต้องไม่สอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้ศิษย์ได้เรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ สารวิชาก็ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร (2555) ได้ให้ความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้และเปลี่ยนวิธีคิด ให้สอดคล้องและสมดุลกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่นับวันจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงมากขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดครั้งนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่จะต้องอยู่คู่กันต้องเกื้อกูลกันจะแยกออกจากกันไม่ได้ เมื่อมีการเรียนรู้ในศตวรรษใหม่ มีคำที่สำคัญที่น่าสนใจคือ คำว่า Teach Less และ Learn More โดยความหมายแล้วหมายความว่า การเปลี่ยนวิธีการศึกษาด้วยการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายจากความรู้ (Knowledge) ไปสู่ ทักษะ (Skill or Practices) คำว่า Teacher ที่แปลว่า ครู นั้น ถือเป็นคำเก่าไปแล้วนั้น จะถูกให้ความหมายหรือคำจำกัดความเสียใหม่ด้วยการเปลี่ยนมาเป็นเพียง Facilitator โดยระบุหน้าที่

หรือคำจำกัดความน่าเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ (Coach) หรือ ผู้ชี้แนะ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่มีครูเป็นหลัก ไปเป็นนักเรียน เป็นหลัก ดังนั้นการเรียนรู้จึงจะต้องเรียนให้เลยจากเนื้อหา หลายส่วนก็ไม่จำเป็นต้องสอนผู้เรียน

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยต้องการการปรับปรุงกระบวนการวิธีการการศึกษาในทุกๆ ด้าน ครูก็ต้องไม่สอน แต่ต้องเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ ส่วนผู้เรียนมีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจะเรียนแบบท่องจำไม่ได้ เรียนเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ช่วยเหลือตนเองและสังคม ต้องมีทักษะชีวิต ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี

สรุป

การบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 นั้น นอกเหนือจากการบริหารจัดการเรียนรู้ทางด้านวิชาการแล้วยังต้องมีการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะทางด้านอาชีพและการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นทักษะสำคัญอยู่เสมอ โดยอาจมีการจัดทำผ่านการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายในการพัฒนา จัดทำแผนพัฒนา สร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ฯลฯ เพื่อให้พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง และควรพัฒนาทักษะอาชีพในด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ พร้อมเสริมสร้างทักษะที่ตอบสนองความต้องการในการประกอบอาชีพ ทั้งทักษะการเข้าสังคม การทำงาน การแก้ปัญหา และทักษะอาชีพ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่เสริมสร้างให้บุคคลมีความเข้าใจความต้องการในตนเองมากขึ้น มีการวางแผนและจัดการชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม ให้พร้อมสำหรับการประกอบอาชีพหรือวางแผนในการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบ
นิติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
กัญญาณัฐ ปุณา. (2562). ข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
พื้นที่พิเศษ จังหวัดเชียงราย. วารสารบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร. (2558). กระบวนทัศน์การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้าง การใช้ทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต. นครปฐม.
- ดวงนภา เตปภา. (2562). การพัฒนานาคู่มือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านท่าบวญญู เรื่องอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชเชียงใหม่.
- ปนัดดา นกแก้ว. (2562). ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ. ใน ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพ.
- พระมหาธีรเพชร มาตพงษ์. (2561). การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารวิชาการโรงเรียนพระ ปรียัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัย สยาม.
- มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนใน ศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. ใน สารนิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิถีสร้างการเรียนรู้ เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : ตถา ตา : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วัชรสินธุ์ เพ็งบุบผา. (2564). ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ที่นักเรียนไทยควร ได้รับการพัฒนา : การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. ครุศาสตร์สาน, 15 (1).
- สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร. (2555). การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The 21st Century Learning). The NAS Magazine. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัตติ บัญญัติกรมย์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทบุ๊คพอยท์จำกัด.
- สรเดช เลิศวัฒนาวานิช. (2560). การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.

สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี : สุราษฎร์ธานี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). การศึกษาวิเคราะห์ระบบการศึกษาไทย. เรียกใช้เมื่อ 5 สิงหาคม 2565. จาก : <https://www.obec.go.th>.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2759. เรียกใช้เมื่อ 5 สิงหาคม 2565. จาก : <https://www.obec.go.th>.

Richard A. Gorton. (1893). School Administration and Supervision: Leadership Challenges and Opportunities, 2nd ed. (Ohio: W.C.Brown Co, 1983), 158-164